

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

ÅRSSKRIFT
FOR
FORENINGEN ANKERHUS
1961

UDGIVET AF
FORENINGEN ANKERHUS

ÅRSSKRIFT

FRA ANKERHUS 1961

.

ÅRET 1961

Ved Folmer Dam

Det år, som nu går på hæld, har for husholdningsseminariet Ankerhus været et nyt fremgangsår med livlig virksomhed på alle områder. Det har ganske naturligt været præget af, at husholdningslærerindeuddannelsen fra maj 1962 bliver 3-årig. Forlængelsen af uddannelsen med 1 år og den samtidige skærpelse af optagelsesbetingelserne har dels bevirket, at tilgangen til seminariets 1ste klasse satte rekord med 60 elever, hvoraf *ingen* hidtil er faldet fra, dels medført en betydelig bygge- og moderniseringsvirksomhed med henblik på de større krav til lokaler og apparatur, den 3-årige uddannelse nødvendigvis vil medføre, dels endelig bevirket oprettelse af forberedelseskursus til den nye optagelsesprøve både her og andetsteds og betydelig aktivitet med forberedelsen af selve den nye uddannelse med henblik især på kvalificerede lærerkræfter, lærebøger og undervisningsorganisation. Så vi har ikke manglet opgaver.

Den 25. marts dimitterede vi 52 nye husholdningslærerinder, som alle havde eller meget hurtigt opnåede passende arbejde. Den rivende tekniske udvikling har medført, at industri, handel og andre erhverv i stigende grad benytter husholdningslærerinder som konsulenter og forsøgsassistenter, hvorved det bliver stedse vanskeligere at skaffe lærerinder til husholdningsskolerne og andre ungdomsskoler for slet ikke at tale om ungdomshjemmene. Hvorledes det skal gå i 1964, hvor der ingen husholdningslærerinder dimitteres, tør man knap tænke på, men hele situationen er vanskelig, da tilgangen

til den 3-årige uddannelse må formodes at blive mindre end tilgangen nu, særlig vistnok på grund af de skærpede optagelsesbetingelser, der gør det svært for »pigen fra gryden« at komme ind på et husholdningsseminarium. Det bliver sikkert nødvendigt for alle interesserede kredse at foretage et fremstød for at stimulere interessen for uddannelsen og for at få etableret passende forberedelseskursus udover de allerede eksisterende.

I seminariets 2den klasse har vi 47 elever, altså en lille nedgang i forhold til i fjor på grund af frafald i den daværende 1ste klasse. Til gengæld havde vi rekordtilslutning til 3-mds. kursus for viderekomne fra januar med 30 og til øvelsesskolen fra september med 16 elever. Derimod måtte vi såvel sidste sommer som denne vinter opgive at holde aftenskole for unge piger på grund af manglende tilslutning. Til gengæld virker 2det års som assistenter ved undervisningen i såvel Sorø som Slaglille-Bjernede ungdomsskole, og vi har på seminariet 2 aftenskolehold for drenge og unge mænd med 34 deltagere i gang, samt 1 husmoderhold med 20 deltagere.

Der er i 1ste klasse 6 norske og 1 sydslesvigsk elev og i 2den klasse 3 norske, 1 svensk og 1 sydslesvigsk elev. Dette nordiske indslag er vi glade ved at kunne bevare også ind i fremtiden.

Med nybygningen, der blev påbegyndt i fjor og som vi har døbt »boliglæreafdelingen«, er det gået så småt. Strejken i foråret forsinkede arbejdet, og den herskende overbeskæftigelse har ikke gjort sagen bedre. Vi kunne dog lade 12 1ste års tage de gode, nye værelser på 1ste sal i brug til september, og det nye auditorium med plads til 60 elever tog vi i anvendelse til oktober. Men de øvrige lokaler – opholdsstue for eleverne, lærerværelse, den 2-værelses lejlighed til brug ved undervisningen i selvstændig husførelse og bosætning og det store lokale i kælderetagen til undervisning i praktisk boliglære – er langt fra færdige. Vi regner dog med, at alle lokalerne vil kunne benyttes efter hensigten fra næste skoleårs begyndelse.

I tilslutning til opførelsen af den nye bygning har vi udvidet varmecentralen med en 20 m² oliefyret kedel og har

derved – sikkert til glæde for alle – endelig kunnet gøre varmtvandsforsyningen uafhængig af lokaleopvarmningen. Vi har også påbegyndt en tiltrængt modernisering af elevværelserne omfattende indretning af indbygget skab, vaskekumme og nyt møblement. Udgiften hertil andrager ca. 2000 kr. pr. værelse, så vi tør kun regne med at kunne magte modernisering af 10 værelser om året – forøvrigt lige så meget på grund af vanskeligheden ved at skaffe arbejdskraft som af økonomiske grunde. Moderniseringsprogrammet for de næste 2 år omfatter desuden nyindretning af seminariekøkkenet, modelkøkkenet og de 2 laboratorier. Hertil har vi søgt, men endnu ikke fået bevilget statslån. Også anlæg af en sportsplads og indretning af et gymnastik- og sportslokale trænger sig på. Dersom skolen fortsat skal kunne bevare sit ry og hævde sin stilling, må den kunne byde eleverne mindst lige så gode arbejds- og opholdsvilkår, som tilsvarende skoler på andre områder. Heldigvis har vi i undervisningsministeriet hidtil mødt både forståelse heraf og stor velvilje overfor vore ønsker. Det er i denne forbindelse ikke uden interesse, at såvel Sverige som Finland nu har gjort husholdningsseminarierne statslige, hvad det norske og det islandske stedse har været, således at Danmark nu er det eneste nordiske land, der – med ordningen af skolerne som selvejende institutioner som grundlag – endnu opretholder privatdrift med statsstøtte for lærerskolerne også på dette område. Personlig foretrækker jeg den danske ordning, der giver lærerskolerne langt større frihed i såvel undervisning som administration end statsseminarieordningen i de andre nordiske lande, men forudsætningen for dens opretholdelse ud i fremtiden er ganske vist, at seminarierne kan få de nødvendige midler til udbygning af virksomheden stillet til rådighed, så de stadig kan svare til tidens krav. Ellers må de give op og lade staten træde til.

En uge i april var seminariet vært for Næstved Ungdomsskoles pigehold, som afsluttede deres 2-årige undervisning med dette ophold på en faglig kostskole, hvor de dels fik nogen teknisk specialundervisning, som man på kommuneskolerne ikke har lokaler og apparatur til, dels drog på ekskursioner

og dels helt enkelt levede sammen på højskolemaner. Vi holdt Regensen åben i den uge, og fru *Else Hansen* ledede kurset med *Kamma Nielsen* som assistent og 2 første års som husmødre. Kurset var for så vidt en succes, men vi havde beregnet for lav betaling for vore ydelser. Da det sikkert vil blive almindeligt at sende ungdomsskolernes elever på kostskole som belønning for vel udført arbejde, bør også husholdningsskolerne gøre sig klart, at modtagelsen af sådanne ungdomsskolehold rummer både administrative og økonomiske problemer, som man burde løse ved generel aftale.

»Foreningen af Husholdningsskoler«s årsmøde først i oktober og det påfølgende instruktionskursus i den praktiske husholdningsundervisnings metodik blev også afholdt på Ankerhus. Ved generalforsamlingen blev forst. fru *Elsebeth Brandt*, Mariaforbundet valgt til formand for foreningen i stedet for forst. frk. *Olga Reppien*, Gråsten, som ikke ønskede at fortsætte, og forst. frk. *Ellen Astrup*, Århus Husmoderskole, indvalgte i bestyrelsen i stedet for forst. *Margrethe Eriksen*, »Borrehus«. Desværre er alt for få af husholdningsskolernes menige lærerinder medlemmer af foreningen og går glip af et værdifuldt fællesskab samtidig med, at de nyder godt af foreningens arbejde uden at yde noget bidrag dertil. Det burde være en selvfølge, at en fast ansat lærerinde på en husholdningsskole også er medlem af disse skolars forening.

Et af de spørgsmål, der ved årsmødet optog sindene og gav anledning til en livlig debat, var husholdningsskolernes kursustider. Det er almindelig kendt at så godt som alle skoler har fuldt hus på vinterkurserne, men står halvtomme om sommeren. De fleste skoler i provinsen har hidtil fastholdt traditionen med 5 mdrs. kursus fra maj og fra november, og landbrugsskoler, som også har husholdningsskole, har næsten alle begrænset sig til sommerkursus. Det er indlysende, at det for alle parter – pigerne, der ikke kan komme ind på vinterskolen, fordi der ikke er plads, skolerne der ikke får udnyttet deres kapacitet om sommeren, og samfundet, der helst ser skolerne fulde hele året – er utilfredsstillende med de nuværende tilstande. Efter min personlige opfattelse kunne

der opnås en væsentlig forbedring af situationen ved en resolut omlægning af både tidspunkt og varighed for kurserne. Selv påtænker vi en udvidelse af vort 4 mds. kursus fra sept. (øvelsesskolen), som altid er overtegnet, skønt det aldrig annonceres, til 8 mdr. med start først i august. De ganske unge piger på dette kursus og på husholdningsskolernes vinterkurser kommer for de flestes vedkommende lige fra eksamensskolen eller fra erhverv og har så ringe huslig erfaring og viden, at 5 mds. kursus egentlig er for lidt. Til gengæld kunne vi tænke os at dublere vort 3 mds. kursus for viderekomne fra januar, så det også holdtes fra maj eller – endnu bedre – fra midten af april så eleverne fik tid til at holde sommerferie eller hjælpe med høsten efter endt kursus. De dygtige, ikke helt unge piger, der kommer på sådanne kursus, kan efter vor erfaring tilegne sig gode kundskaber på den korte tid. Men om vort syn på sagen er rigtigt kan kun fremtiden vise.

På udstillingen »Kvinde og Hjem« i København i oktoberferien havde »Foreningen af Husholdningsskoler« og de 2 danske husholdningsseminarier i fællesskab arrangeret en stand, som vakte opmærksomhed og blev en god reklame for skolerne. Hovedattraktionerne var et i plastisk materiale udført danmarkskort, hvor skolerne var markerede ved blinkende lys, og en serie farvelysbilleder fra skolerne ledsaget af en på bånd indtalt fortælling om skolernes virksomhed. Der udleveredes nye foldere om skolerne og om husholdningslærerindeuddannelsen, og standen passedes af seminariernes lærerpersonale. Det er tanken at benytte denne udstilling også på sommerens dyrskuer og andetsteds, hvor lejlighed gives. Der er intet til hinder for, at skoler og konsulenter kan leje den helt udmærkede farvelysbilledserie til brug ved møder og foredrag eller underholdning. Henvendelse til Ankerhus.

De nye love om folkeskolen – særlig bestemmelserne om husholdningsundervisningen i 8ende og 9ende klasse – og om ungdoms- og aftenskolen, som nu skal føres ud i livet har medført en glædelig forøgelse af interessen for husholdningsundervisningen i det hele taget. En række ministerielle ud-

valg og organisationsudvalg behandler for tiden de problemer, som nu nødvendigvis må løses. Den 12 dec. var undervisningsministeriets udvalg vedr. ungdomsskolen på Ankerhus for at se, hvordan vi griber undervisningen an, og man må vel forvente, at der i løbet af et års tid eller to skabes klare retningslinjer for fremtidens undervisning i hjemmets gerning. At denne undervisning vil blive tilrettelagt med mere vægt på bolig-, tekstil- og beklædningslære, på husholdningstekniske fag, på indkøbs- og økonomilære og på familiekundskab er givet, og det har vi i planerne for den 3-årige husholdningslærerindeuddannelse forudset. Men fornyelsen må givetvis også komme til at præge husholdningsskolernes og efterskolernes kursus. Her melder sig et væsentlig problem: Hvor vil man få kvalificerede lærerkræfter fra, når antallet af dimitterede husholdningslærerinder i løbet af de næste 3-4 år synker til højst $\frac{2}{3}$ af det nuværende antal? Det er på tide at tage også dette problem op til løsning.

Til foråret har jeg virket ved husholdningslærerindeuddannelsen på Ankerhus i 40 år. Det er et langt tidsrum, og selv om jeg ikke just føler mig affældig, så mærkes dog årenes tryk, og jeg glæder mig til den dag, da unge kræfter overtager ledelsens og ansvarets byrde. Selv om jeg stedse har kunnet glæde mig over at have dygtige og loyale medarbejdere, som skolens trivsel lå på sinde, er dog den evige kamp for at holde ikke blot skolen og uddannelsen på højde med tidens krav, men også bidrage positivt til hele undervisningens udvikling og anseelse en opgave, som i første linje påhviler forstanderen for Ankerhus. (Lad mig i parentes bemærke, at seminarirektortitlen ikke tiltaler mig, men af formelle hensyn vel må accepteres).

En trøst er det, at bliver man selv gammel, så er ungdommen stedse den samme. Nok er vore 60 1ste års elever af 1961 næsten 5 gange så mange som vore 13 af 1922, men bortset fra antallet er forskellen ringe. De, som vore andre elever, er ligeså dygtige, flittige, muntre, interesserede, venlige og hjælpsomme som de vi havde for 40 år siden og har

haft i mellemtiden. De er nok mere velklædte, bedre vant på alle områder og har flere penge mellem hænder end deres forgængere af 4 decennier – også blandt dem mærkes højkonjunktorens bølge – men de er på ingen måde ringere. Det er en lykke at arbejde med en sådan ungdomsskare.

*Vildt jager stormen vore år
som skyer over sø,
knap fødes, år, din lyse vår,
før den igen må dø.
Rig var din sommers blomsterfest.
Hav tak for, hvad den gav,
om kun en rose blev til rest
at lægge på en grav.*

*Du magt for vind og skyer,
du magt for liv og år
som altid alt fornyer
og atter sønderslår.
Med livets kærner står du
som verdens sædemand,
og vore skæbner sår du
udover by og land.*

*Giv os musikens gave
når vejen synes lang.
Lad i behold os have
den ædle lyst til sang.
Lad vore dage klinge
som korn og klokker ringe,
som hav i bølgegang.*

*Giv os et bord at nyde ved
af vort beskårne brød.
Giv os et bryst at frydes ved
i lykke og i nød.
Giv os en tro at lyde ved
ind i den mørke død.*

Erik Axel Karlfeldt.

ved Folmer Dam.

Elevmødet 1962

Den første week-end i september 1962 falder d. 1ste og 2den, som derfor bliver elevmødedagene. Da det netop er 25 år, siden »Foreningen Ankerhus« blev stiftet, så elevforeningen kan fejre jubilæum, da seminariet samtidig fylder 60 år og da den 2-årige, statsanerkendte husholdningslærerindeuddannelse fylder 40 år og dermed synger på sit sidste vers, har elevforeningens bestyrelse besluttet at gøre elevmødet særlig festligt. Der foreligger dog endnu ikke noget program, men det skal nok blive af god kvalitet i bedste Ankerhus-jubilæums tradition. Reservér allerede nu lørdag d. 1ste og søndag d. 2den sept. så vi kan få rekordbesøg.

Apropos elevforeningens bestyrelse, så har den konstitueret sig med frk. *Juul Andnrsen* som formand, *Margaret Lauridsen* som næstformand og *Karoline Buckhøj* som sekretær og kasserer. Desuden er fru *Henny Bjerre Christensen* og fru *Birgit Halby Hanson* medlemmer af bestyrelsen.

En historisk dag

Mandag d. 27. november 1961 blev en historisk dag, da Margaret Lauridsen overfor den samlede bestyrelse for den selvejende institution Husholdningsseminariet Ankerhus tilbød at overdrage Gl. Ankerhus til denne, så Ankerhus atter blev et hele som oprindeligt.

Kammerherre Chr. Lüttichau, Tjele, udtalte i den anledning, at der, hvor Magdalene Lauridsen levede og virkede med at skabe den store institution, burde man sætte hende et varigt minde ved at lade hendes stuer stå urørte ud i fremtiden, så det store solbæger, som var tildelt hende af Det Kgl. Danske Landhusholdningsselskab, også dermed fik sin helt naturlige plads.

Magdalene Lauridsens fond

I 1961 er der tilgået fonden kr. 482,30, således at kapitalkontoen nu er kr. 38.970,22.

²⁴/₁ 1961 tildeltes seminarielev fru Birgit Johns kr. 800.

²⁴/₁ 1961 tildeltes Johannes Lauridsen, Arnøje, kr. 200.

En af vore venner lægger op

Når man i de frie skolers kreds nævner *Jørgen Jørgensen*, er der ingen, som er i tvivl om, hvem man mener. Som medlem af folketinget siden 1929, som formand for Det Radikale Venstres rigsdagsgruppe fra 1945 og i særdeleshed som undervisningsminister i lange perioder siden 1935 har Jørgen Jørgensen på afgørende måde præget lovgivning og administration på hele undervisningsområdet, og det er ingen hemmelighed, at ganske særlig de frie skoler – højskoler, landbrugsskoler, husholdningsskoler, efterskoler og de private seminarier – står i taknemmelighedsgæld til Jørgen Jørgensen, hvis navnetræk pryder alle de vigtigste love, der har sikret disse skoler både frihed i undervisningen og gode økonomiske kår. At han også har omfattet ungdommens undervisning i ungdoms- og aftenskolen med den største interesse og har fået gennemført en meget værdifuld lovgivning herom, er alle bekendt. Men det skal her understreges, at husholdningsundervisningen inden for alle skoleformer har ganske særlig grund til at takke Jørgen Jørgensen for den ligestilling med al anden faglig undervisning, den i hans tid har opnået, sidst, men ikke mindst ved den endelige vedtagelse af den fællesnordiske, akademiske husholdningsuddannelses gennemførelse. Vi her på Ankerhus føler, at vi har alle husholdningsskoler og husholdningslærere bag os, når vi nu, da Jørgen Jørgensen har trukket sig tilbage fra det politiske liv, på det varmeste takker ham for en menneskealders indsats, der har ført til fremskridt udover vore dristigste forventninger.

Folmer Dam.

D. 15. maj 1944 sagde Jørgen Jørgensen på Ankerhus bl. a.: »Ungdomstiden er som en sejlads ude på det åbne hav, hvor det er svært at undgå at forlise; der må et kompas til. Dette kompas er vor kristne tro. Vi lever i fare for, at had og hævn skal fylde vort sind, men dette bliver aldrig godt og må undgås. Vi skal lade humanitet og kristen kærlighed herske og virke for en samling af Nordens lande, når kanonerne tier«.

Ved en rund fødselsdag

Undervisningsministeriets kommitterede i skolesager, fru *Estrid Thorkild-Hansen* har rundet de syvti år med de 41 i undervisningsministeriets tjeneste. I dette lange tidsrum har hun været med til at forberede og udarbejde de lovforslag, som har været af så stor betydning for de frie skoler, og ved de af rigsdagen vedtagne loves gennemførelse i det praktiske liv og ved deres daglige administration har hun øvet en indsats af meget stor værdi for disse skoler. Ganske særlig har husholdningsskolerne og husholdningsseminarierne grund til at være fru Thorkild-Hansen taknemmelige. Alle ved, at undervisningsministeren i sager vedrørende disse skoler betragtede hende som særlig sagkyndig og som oftest fulgte hendes råd. Hun fulgte husholdningsundervisningens udvikling med aldrig svigtende interesse og velvilje, og de, som på deres forenings eller skoles vegne måtte søge forhandling med hende, har altid været sikre på en venlig modtagelse og på velovervejede og gode råd. Det er vel sandsynligt, at fru Thorkild-Hansen i sit barndomshjem på Svejstrup Østergård blev opdraget med en forståelse af højskole og andelsbevægelse, som satte sit præg på hendes gerning, men denne forståelses omsætning i administrationens praksis er helt hendes egen. Som formand for Undervisningsministeriets Husholdningsudvalg og Repræsentantskabet for Specialkurser i Husholdning ved Århus Universitet og som undervisningsministeriets repræsentant i den komité, der udarbejdede betænkningen om en fællesnordisk, akademisk husholdningsuddannelse har hun ikke blot ført respekt for husholdningsundervisningen ind i kredse, hvor det nok kunne tiltrænges, men også ved smidig forhandlingsevne parret med klar tænkning og vilje såvel som evne til at fastholde principielt rigtige synspunkter opnået resultater, som vi ellers ikke ville have opnået og har herved indlagt sig uvisnelig fortjeneste. Ikke mindst husholdningsundervisningens udøvere vil ved årsskiftet sende hende mange venlige og taknemmelige tanker og ønske hende endnu mange gode og virksomme år.

Folmer Dam.

VED VORT 25 ÅRS JUBILÆUM

3. JUNI 1961

Hvor tit har jeg ikke siddet i denne festsal og set ud på de gamle træer, der nu som dengang er de samme og på en egen måde smelter fortid og nutid sammen, så tiden imellem synes så kort.

Og alle vi kammerater — ja selvfølgelig er vi forandrede, men alligevel — stemmerne — væremåden er som dengang og minderne fælles.

Men ser man tilbage over de 25 år, der er gået, er der sket så meget, at man kun kan huske en brøkdel deraf.

Der er tiden — vi kalder jo vort århundrede for atomtiden, og udviklingen sker med en sådan hast på alle områder, at man sommetider synes, man burde ha' tre liv for blot nogenlunde at kunne følge med. Det er, som man sommetider bli'r angst for, at jaget river mennesker omkuld, så de ikke finder frem til livets egentlige værdier — på den anden side er livet så spændende, at det kræver mennesket fuldtud. Det er en kamp for mennesker at lære at beherske de tekniske hjælpemidler og ikke lade sig beherske af dem. Der skal megen kærlighed og menneskelig forståelse til for at nå frem til den harmoni, der gi'r mennesker sjælelig ballast.

Der er dem, der gik bort i kampen for den sag, som blev deres livsmål. De pløjede dybe spor i tiden, og deres arbejdsår blev rige. Vi savner dem og vil ære deres minde.

Der er skolen og lærerne, som stadig står i det arbejde, der også blev vort. Vi vil gerne sige tak for det, vi lærte, for den inspiration, I gav os. Gennem jeres undervisning fik vi de gyldne nøgler, der åbnede for en større verden og de mange muligheder. Vi fik ikke lov til at ligge på den lade side, og mange kilometer er tilbagelagt i de år, der er gået. Men det var et rigt arbejde — et levende arbejde. Der var de unge piger, der søgte dygtiggørelse gennem os til hjemmets opgaver, der var unge husmødre, som søgte råd og vejledning i det daglige arbejde, der er alt det nye, man stadig skal sætte sig ind i. Vi håber, at vi kan være med til at hjælpe

de unge på vej til at magte hjemmets opgaver, så usikre, spinkle pigehænder engang må blive stærke, gode moderhænder, så livet må fyldes med arbejdsglæde og tro.

Men vi må gøre os klart, at der endnu må tages mange »nøk« — store og små — så at husholdningssagen kan nå frem til den udvikling og anerkendelse, den gerne skulle ha', og at vi i vores arbejde altid må sige: »Aldrig færdig — altid på vej«. Skal dette arbejde lykkes, må vi være med til at løfte i flok. Vi må vide, at ikke alt er lyst og let, at skuffelser og glæder følges ad, — men er ikke sagen kampen værd?

Vi vil ønske, at skolen i mange år må fyldes med unge, dygtige kvinder, som går ind til deres gerning med liv og lyst og slutter kreds om et arbejde, som er til gavn for vort land, vore hjem og den nye slægt.

Gedske Jacobsen.

Ulla Pedersen in memoriam

Vi tænker vel alle på hende som Ulla Pedersen. Men i seminariets protokol er hun i maj 1917 indført som Ulla Christensen, tømrermesterdatter fra Vordingborg, 21 år gammel, og vi af den ældre generation husker hende fra de unge år som en højlbegavet, levende interesseret og strålende smuk ung pige. Hun tog en fin eksamen, blev lærerinde

ved Vordingborg Husmoderskole og forstander for Århus-egnens Husholdningsskole. Men hun havde ikke ro på sig, måtte ud og tog til Amerika, hvor hun især studerede Landøkonomisk Ungdomsarbejde, og ved sin hjemkomst blev hun konsulent for det landsudvalg, som skulle omplante 4H-arbejdet til dansk jord. I 1926 giftede hun sig med konsulent, landbrugskandidat Joh. Pedersen, broder til forst. Margrete Pedersen, Hadsten Husholdningsskole, og bosatte sig med ham i Åbenrå, hvor de begge i en årrække virkede som konsulenter og øvede en stor indsats. Særlig belød Ulla Pedersen meget i bestræbelserne for at skabe et nært samarbejde mellem de forskellige husholdningsorganisationer i Sønderjylland og havde en stor del af æren for, at bestræbelserne lykkedes. 1940 udnævntes hun til tilsynsførende ved husholdningsskolerne og til formand for censorerne ved husholdningslærerindeeksamen. Da husholdningsinspektørembedet i 1942 oprettedes, var hun selvskreven til at beklæde dette.

I næsten 20 år bestred Ulla Pedersen sit vanskelige og meget krævende hverv på en sådan måde, at hun vandt ikke blot indflydelse og anseelse, men også venner overalt. For husholdningsskolernes trivsel, for husholdningslærerindeuddannelsens udvikling, for etableringen af Specialkurser i Husholdning ved Århus Universitet, for undervisningen i Ungdoms- og aftenskolen og ikke mindst for det internationale samarbejde på husholdningsundervisningsområdet fik hendes fremragende personlige indsats stor betydning. Hun var undervisningsministeriet en uvurderlig støtte, og måske var hendes største og vigtigste enkeltarbejde tilrettelæggelsen og gennemførelsen af den 3-årige husholdningslærerindeuddannelse, som hun desværre ikke fik set i virksomhed.

I de senere år led Ulla Pedersen af en alvorlig sygdom, som truede med at slå hende helt ud. Ved enestående viljestyrke overvandt hun for så vidt sygdommen, så det lykkedes hende at passe arbejdet, men hendes delvise invaliditet var både fysisk og psykisk en stor belastning for hende. At hun alligevel bevarede sit humør var beundringsværdigt.

Fru Ulla — som hun oftest kaldtes — følte sig nær knyttet

til Ankerhus. Hun så op til Magdalene Lauridsen, som på mange måder var hendes store forbillede, og da hun for nogle år siden flyttede til Sorø, blev hun en hyppig og kær gæst på Ankerhus. Endnu ved afslutningsfesten i marts talte hun varmt og indtrængende til de nyuddannede, men i sommerens løb table hun kræfterne, og den 25. august døde hun. Vi vil savne hendes djærve og varmhjertede personlighed, men i husholdningssagens historie har hun indskrevet sit navn med uudslettelig skrift.

Folmer Dam.

Elevmødet 1961

Det var, som havde sommeren gemt et par af sine allerbedste og mest solrige dage til vort årlige samvær med lærerinder, kammerater og kolleger på vor gamle skole.

Et rigtigt Sorø-vejr var det – og da jeg få øjeblikke inden elevmødet begyndte stod ved fru Lauridsens gravsted på Pedersborg kirkegård og så ud over søen og »Ankerhus« – ja, så var det, som om al hverdagens slid og besvær forsvandt – man var igen på »Ankerhus« og ventede spændt, på hvem man i år skulle møde og hygge sig sammen med.

Kl. 20 var der endnu lunt og stille i Gl. Ankerhus's have, og her morede vi os en lille stund sammen med »Svine-drengen« opført af 5-mds. eleverne, der fik akompagnement af talrige småfugle. Senere samledes vi alle – ca. 200 – i seminarisalen, hvor det var 2det års lærerindeelever, der stod for underholdningen, og aftenen sluttede traditionen tro med fakkeltog, bål og aftensang i seminariegården.

At natten var alt for kort, det vil vist mange give mig ret i – for hvor har man dog meget, der skal drøftes og fortælles. – Morgenkaffen smagte dejligt, og da vi lidt senere sang »Nu stråler solen« på plænen ved Gl. Ankerhus, kunne dette ikke have været sagt på en mere rammende måde.

Ved generalforsamlingen, hvor der var mødt ca. 75 (hvor var resten?) bød rektor Dam velkommen og mindedes i få, smukke ord afdøde husholdningsinspektør fru Ulla Pedersen. – Efter at Karen Broneé var valgt til dirigent, gik generalforsamlingen sin vante gang. Formanden aflagde beretning. Regnskabet, som glædeligt viste et pænt overskud, blev fremlagt og godkendt. Fru Birgit Hanson (husholdningselevernes

repræsentant i bestyrelsen) blev genvalgt. – Under aktuelt fortalte Folmer Dam os om den nye 3-årige uddannelse og den akademiske husholdningsundervisning, som begge vil løbe af stablen i 1962. Endvidere hørte (og senere besø) vi om skolens nybebyggelse – denne gang et pragtfuldt nyt auditorium med bl. a. 12 »supermoderne« elevværelser. En del af kælderens skal bl. a. benyttes til den udvidede undervisning i boliglære fra maj 1962. –

Generalforsamlingen sluttede med en livlig debat om aktuelle problemer i forbindelse med den nye uddannelse.

Middagen på seminariet, som vekslede med god mad, sang og taler, blev sædvanlig dagens højdepunkt. Folmer Dam udtalte sin glæde over elevforeningen, og sagde bl. a., at en skole står stærkere med en sådan forening i ryggen – og mindede sluttelig os unge om, at medgangsperioden også vil tage sin afslutning, vanskelige tider vil komme, hvor evnen til at tale, tro og tjene frit er i fare. – Repræsentanter for jubilarene samt andre talte og takkede – nogle i vers, andre i prosa – skolen, dens forstander og lærere »dengang og nu«.

Ved eftermiddagsmødet, som blev indledt med sangen »Folkeånd rejser sig«, talte forstander Jessen »Vallekilde« til os over emnet: »Er de små staters tid forbi«. Vi skal nu opgive vor selvstændighed og sige ja til vigtige økonomiske handelsaftaler, sagde forstander Jessen. Spørgsmålet er, kan vi bestå som et folk i alt dette? Får de unge stater lov til at leve – bestå – i den kommende europæiske sammenslutning. Forstander Jessen sluttede med at udtrykke ønske om, at mange af fremtidens opgaver må blive så store, at selv ikke USA, Sovjet eller Kina kan magte dem selv, så vi ad den vej kan få dannet »Verdens forenede nationer«. –

Vi fik også i år dejlig musikalsk underholdning nemlig af hr. og fru pastor Hanson, Pedersborg samt hr. Christian Nielsen, Dianalund.

Henny Bjerre Christensen.

Fra Gl. Ankerhus kan berettes, at der til elevmødet var repræsentanter fra 14 hold – ganske få på nogle og mange navnlig fra de sidste hold. Som jubilar glædede Ellen Rasmussen – gift Krabbe Larsen – os med at komme, hun var elev her for 25 år siden, og efter endt eksamen på seminariet kom hun tilbage som lærerinde – også Gerda Christiansen fra Teestrup fik vi den glæde at se. 6 af deres kammerater havde bebudet deres ankomst med Bodil Frank i spidsen, men det glippede desværre i sidste øjeblik – et par af dem havde

3 maj i år sendt os en telegrafisk hilsen i mindet om den gang da de kom til Ankerhus – det var virkelig rørende.

En enkelt 40-års – Marie Brejnbjerg og en flok 35-årige delte vi med seminariet, bl.a. nogle af »Syvstjernens« medlemmer, som trofast er mødtes på »Ankerhus« hver 5te år – og Alice Dittmann, som gennem en årrække var i elevforeningens bestyrelse, svigter meget sjældent – i år havde hun Mary Bendtsen ved sin side. – Hyggeligt at også Norge var repræsenteret ved Berit Lundersgaard fra Nøtterøy.

Man kunne have lyst til at fortælle om alle, der var mødt op, men det ville føre for vidt – man nøjes så med at konstatere, at der er mange, som gerne ville gense deres gamle skole og mødes med gamle kammerater. – På skolen ønsker man at give dens tidligere elever en festlig dag – men det helt festlige fremkommer jo først efterhånden som den ene og den anden dukker op og »gensynshyl« høres fra alle hjørner.

M. L.

Vel mødt til elevmødet 1962.

Glimt fra året på Gl. Ankerhus

På Gl. Ankerhus har skoleåret jo to afsnit — to adskilte kurser — derfor taler vi om »vinterpiger« og »sommerpiger«. Når hilsenen i årsskriftet skrives, er vi jo lige begyndt med et vinterhold og synes, at sidste års vinterkursus på en måde allerede ligger så langt tilbage — ja, der har været »sommerpiger« i mellemtiden.

Kirsten Lautrup (hvis mor var elev på Ankerhus for 30 år siden) talte så smukt ved vinterens afslutning om »Ankerhusstemplet«. Ja, det skulle gerne kendes, at man har haft et skoleophold — hvor det så end har været. Hvad huskes bedst fra et 5 mdr.s kursus på en husholdningsskole? Er det lærdom eller er det andre ting, man bagefter fæstner sig ved? Og hvad er det, der gør, at en elev eller lærer om et semester evt. kan sige: »Det var en dejlig tid.« Det må vel bl. a. skyldes den kontakt, som gerne skulle være mellem de to parter og arbejdet på skolen. Der læres jo også noget gennem den udvikling samværet med andre og forskelligt tænkende

mennesker giver såvel mellem kammerater som lærere — personligheden udvikles. Husholdningsskoleopholdet skulle jo også kunne bevirke, at man derigennem fik flere muligheder for *at gøre husmoderens gerning til et festligt arbejde*, som det så udmærket blev sagt ved dimissionen på seminariet. (*Heick*).

Det første tegn til foråret i år fik »vinterpigerne« inden afrejsen d. 28. marts idet et blodblommetræ (*Prunus pissardi*) stod i fuldt flor uden for skoleverandaen; jeg *måtte* have konsulent *Trahaug* og frue fra Norge derud og se på det — de var kommet for at hente deres datter hjem. Konsulent *Trahaug* gav os iøvrigt i sin tale ved afslutningen et dejligt norsk-dansk islæt, som vi er taknemlig for, at de unge danske piger fik med sig herfra.

At der blandt forældregæsterne også var en mor, som selv havde været elev på skolen for 25 år siden (*Abelone Hansen* fra *Daler*), var også et »håndslag«, man glædede sig over.

Sommeren var tidlig på gled — da eleverne ankom den 3. maj var kastanjen udfoldet, syrenerne i knop, pyrusbuskene røde af blomster — så skønt, men i en mærkelig kontrast til strejker og uro rundt om, således at der i dagbogen var en bemærkning som: »Nu kommer mælkemanden normalt igen.« Inden for murene kunne vi da alligevel ved kursets afslutning sige, at der havde været en vis harmoni til stede både i arbejde og leg.

Sommerens rytme påvirkes af alt det, man gerne vil have med: »udendørs« begyndende med 4. maj-aften — åbningsmøde sammen med de nye seminarieelever — søen rundt — cykletur til *Munkedam* mens bogen endnu er helt lys — *Sct. Hans* — *Søskovfest* — svampetur — elevmøde — for at nævne noget af det, der »går igen«, omend varieret — i år entredes *Snedinge Mølle* helt op i hatten.

Sorø kirkes 800 års jubilæum blev også en *Sorø-oplevelse* for eleverne — festgudstjeneste om formiddagen ved biskop *Schiøler*, hvor kongeparret også var til stede, festligt, da salmen »Nu ringer alle klokker mod sky« tonede gennem det dejlige kirkerum fyldt med mennesker — senere mødtes man igen til aftenfest i kirken, og dagen sluttede med en meget

skøn aften i Akademihaven, som understregede den »natur-atmosfære«, vi føler, er noget særskilt for Sorø.

Har også lyst til at nævne Svegårds Boghandels 75 års jubilæum; mellem denne og Ankerhus har der gennem de fleste af årene været en livlig trafik — den boglige viden må jo gå hånd i hånd med det praktiske arbejde på en husholdningsskole.

Frk. Astrid Kjær, som en årrække har haft undervisningen i systuen og der udfoldet sin dygtighed, synes, at nu skulle der prøves noget andet — hvad så? Hvem skulle være hendes afløser? Og så sandelig var vi så heldige at få vor »gamle« frk. Mette Møller, som gik her på skolen sommeren 1957 og i mellemtiden har uddannet sig på »Håndarbejdets Fremme«. Karen Nielsen, Skellerup, afløste Birthe Grøn, som havde fået lyst til at komme til Jylland, underviser nu på Rønde Højskole. Til oktober drog Karen Skellerup til Århus for at uddanne sig videre på specialkursus i husholdning ved Århus Universitet; i hendes sted har vi også fået en tidligere elev tilbage, Lis Ellehauge, der i sommer underviste på Brøderup Ungdomsskole. Frk. Højer og frk. Nielsen varetager stadig de to køkkener på bedste måde.

Og så har vi i vinter et lille »flyvende korps«, der kommer fra Haslev og Broby og giver os en håndsrækning i »Teknikum« og K. K. Ligeledes har fru Henny Bjerre Christensen overtaget nogle af fru Eriksens timer og undervisningen i boliglære. Fru Fog Hansen kommer stadig ilende hver torsdag og fru Eliasson hver onsdag — frisk og veloplagt.

I årets løb har flere tidligere elever haft lejlighed til at se indenfor, og vi tager det som et glædeligt tegn på, at deres Ankerhus-tid har betydet noget for dem. I flæng kan nævnes Elsebeth Olsen fra Færøerne med mand og 2 børn, Ane Berglund med mand og 2 småpiger, Rigmor Hansen (sommeren 41) med mand og 4 børn, Edith Christensen (vinteren 44-45), Karen Søgård, Nr. Nebel (elev hos Misse Madsen på »Gården«), Signe Pedersen, Vallø (helt fra 1914), som har boet i Norge i mange år, Margrethe Larsen (i sin tid uddannet på forskoleseminariet), ja — og Birgit Lange med mand og 2 drenge, Anna Meta Gramstrup (udd. 1920) o. fl.

En særskilt oplevelse var det at få besøg af fru Halldora Bjarnadottir, en af de førende kvindeskikkelser i Island, der trods sine 87 år var på rundrejse via England til Norge, Sverige og Danmark, hovedsagelig pr. fly og i embeds medfør. Fru Halldora har med sin dygtighed og store interesse været med til at få bevaret den del af den islandske kultur, som kvinderne deroppe gennem tiderne har skabt ved særprægede og skønne håndarbejder og anden husflid.

De mange forskelligartede forbindelser, en skole knyttes til, vil jo ofte på en eller anden måde møde eleverne.

Da sommerskolen sluttede og vi samledes med nogle af elevernes pårørende, savnede vi i år husholdningsinspektør fru Ulla Pedersen, som ofte var med ved en sådan lejlighed og som vi følte var en hjælpsom og forstående ven for husholdningsskolerne. Derfor var vi taknemlige for, at fru Ullas medhjælper, frk. Johanne Sørensen, Roskilde, kom herved og var med den eftermiddag sammen med vor lokale tilsynsførende fru Edel Pohl.

Jeg fik lejlighed til at sige til eleverne, at når vi fra skolens side planlægger og bestemmer, hvordan dagene skal gå for eleverne, så er det jo heller ikke, hvad de tilsyneladende småting angår, tilfældighederne, der råder, det er husmoderens opgaver, det hele tager sigte på — alle de mange praktiske gøremål dagen igennem såvel som de, der er af mere teoretisk art. Vi håber, det må give resultater fremover.

Der skal da også i dag lyde en tak til *alle*, der giver deres viden videre — lærerinderne, der står bagved det daglige skolearbejde, og de, der får lejlighed til at give os et enkelt eller flere foredrag drejende sig f. eks. om »Økonomisk sundhed«, »Mennesket i atomalderen«, »Erhvervsvejledning«, »Udenrigspolitik«, sangtimer el. a.

Da det var 90-året for Dansk Kvindesamfunds begyndelse, faldt det naturligt, at fru Saxtorph ved denne lejlighed gav de unge piger et ord med på vejen om at også de i fremtiden skulle være med til at virke for kvindernes sag på bedste måde og skønne på det, der var nået af pionererne på dette område.

Disse glimt fra året 1961 skulle bringe en hilsen her fra ud til tidligere elever med tak for gode skoledage og for de hilsner, vi på en eller anden måde har fået fra dem og som vi ikke på anden måde kan overkomme at takke for.

Og så har jeg lyst til at citere en af vore foredragsholdere, som bl. a. sagde: Skøn på, hvor godt vi har det i Danmark — skøn på det demokratiske styre og gør hver især jert til, at det må bevares.

Margaret Lauridsen.

Et led i kæden . . .

**Nordisk seminar om undervisning i familiekundskab
Sånga-Säby 4.-9. september 1961**

Af Else Hansen

Overskriften »Et led i kæden« faldt mig i tankerne, da jeg ville prøve at karakterisere og give udtryk for noget af det deltagelsen i dette seminar gav mig. Det generelle indtryk, jeg rejste hjem med, fra samværet deroppe, var en følelse af, at de fagområder, som vi i de senere år, under fællesbetegnelsen familiekundskab (education for family living), har søgt at indkredse og udforme, i dag er ved at være et naturligt led i drøftelserne, når det gælder planlægning af undervisnings- og oplysningsarbejdet i alle dets forskellige forgreninger. Fra barneskolen til voksenundervisningen, fra de mere almene frie skoler til de erhvervsbetonede, fra real- og gymnasieskolen til seminarier og de højere læreanstalter. Dette afspejles ganske vist også i den lovmæssige udvikling, der i disse år sker på undervisningsområdet i de nordiske lande, men fra vedtaget lov, til loven gennemført i praksis, er der et stykke vej, og det er den vej, vi i øjeblikket befinder os på. Seminariets væsentligste formål var, på nordisk basis, at samle nogle af de mennesker, der hver på sin plads var i gang med at finde en form og et indhold for denne emnekreds, og give dem mulighed for at udveksle erfaringer og drøfte den fremtidige udvikling.

F.A.O.s Home Economics afdeling i Rom og de nordiske landes F.A.O. udvalg i samarbejde med landbrugs-, undervisnings- og socialministeriet i Sverige, den svenske Nationalkomite for Husholdningsundervisning m. fl. stod for arrangementet, med fru *Ingrid Osvald-Jacobsen* som formand og daglig

leder. Mrs. *Marg. Hockin*, der er chef for F.A.O.s Ho.Ec. afdeling i Rom, deltog i hele seminaret, og tog meget aktiv del i hele arrangementet.

Deltagerne, 39 i tal, kom fra Finland, Sverige, Norge og Danmark, og bortset fra Mrs. Hockin (Canada), var alle foredragsholdere og indledere ved seminaret hentet fra og stillet til rådighed af de 4 deltagende lande. Deltagernes såvel som foredragsholdernes arbejdsområder og baggrund var meget forskellig, bortset fra det fælles arbejde med familiekundskabsundervisning. Denne forskelligartethed i baggrund og erfaringsområde var ofte årsag til en livlig, undertiden skarp, debat om problemer, der blev rejst; men en dygtig ledelse og en god samarbejdsvilje, både i og udenfor de faste arbejdsgrupper, gjorde at netop det forskelligartede blev værdifuldt, og fik os til at se betydningen af samarbejde og kontakt mellem de forskellige undervisningsgrene og landene imellem. Dette kom også tydeligt til udtryk i konklusionen i den afsluttende rapport, hvori der siges, »at lærere fra mange typer af skoler skulle indbydes til at deltage i fremtidige seminars vedrørende familiekundskab«.

Seminarets arbejdsopgaver var fra første færd klart defineret i 3 punkter:

1. Definition af ordet familiekundskab.
2. Vurdering af behovet for en undervisning i familiekundskab.
3. Forslag til undervisningsplaner i familiekundskab for forskellige aldersgrupper, barne-, ungdoms- og voksenundervisningen, samt forslag til plan for læreruddannelsen.

Det daglige arbejde vekslede mellem fælles orientering om generelle emner, fælles diskussion og gruppearbejde. Programmet var stramt, lidt for stramt måske, når man må erkende, at forudsætningen for et grundigt arbejde i mindre grupper ikke alene er viden og orientering om emnet, der skal behandles, men at det også kræver tid til individuelt arbejde. Det sidste blev der ikke megen tid til, og formænd og sekretærer i grupperne kunne somme tider med rette sige, at den lange nat var kort nok, og det til trods for, at der var sørget for god hjælp til renskrivning og mangfoldiggørelse af forslag og rapporter.

Der var 4 grupper i arbejde. Inddelingen i grupper byggede i alt væsentligt på, at deltagere fra de forskellige lande, der havde fælles arbejdsområde i praksis, dannede gruppe. Baggrunden for dette var besvarelsen af arbejdsopgavens pkt. 3, der i sig selv indeholdt 4 specielle opgaver. Pkt. 1-2, definition og behov, blev besvaret særskilt af alle 4 grupper og derefter

samarbejdet til en fælles besvarelse, hvorimod pkt. 3 i det store og hele var enkeltgruppernes sag og ansvar, dog med den afsluttende plenarforsamlings godkendelse.

Formuleringen af definitionen, der skulle danne baggrund for gruppernes arbejde med pkt. 3 og 4 lød (direkte oversat fra den engelske rapport) »begrebet familiekundskab (education for family living) refererer til den instruktion, der har som sit formål at forberede den enkelte til et harmonisk og tilfredsstillende liv indenfor familien og fremme forståelsen af det dynamiske i familiens organisation i relation til den enkelte, til familien som helhed og til samfundet«.

Jeg deltog i gruppen vedrørende læreruddannelsen. Her var det for så vidt ikke vanskeligt at blive enige om, hvilke fagområder der er nødvendige som baggrund for en undervisning i familiekundskab, selv om vi holdt os til den brede formulering af begrebet, som fremgår af ovenstående. Vanskelighederne opstod egentlig først, da vi skulle til at indkredse de emner, der i henhold til formuleringen *ikke* var dækket af de nugældende undervisningsplaner for lærerindeuddannelse, idet vi mente, at det måtte være dem, der under etiketten familiekundskab var behov for at stille forslag om. Det endelige forslag må ses på baggrund af dette synspunkt. For at finde frem til de ikke dækkede eller svagt repræsenterede emner gennemførte gruppen en sammenligning af de emner, gruppen fandt nødvendige, og det man finder i de nugældende planer; og det vi der fik indkredset dannede baggrund for forslagets udformning. Det må dog understreges, at det selvfølgelig ikke udelukker, at det i forslaget nævnte findes i større eller mindre omfang i adskillige undervisningsplaner.

Forslaget (oversat fra rapporten)

Familiekundskab i læreruddannelsen

»Undervisningen i familiekundskab på seminarierne bør ligge på et så højt plan som muligt. Både læreren i pædagogik og læreren i familiekundskab bør instruere eleverne om fagets metodik. Det er ønskeligt, at læreren i familiekundskab på seminarierne har undervist i faget i forskellige skoleformer og for elever på forskelligt alderstrin. Eleverne på seminarierne bør have mulighed for at undervise i faget i øvelsesundervisningen.«

Fagets emneområder

Planen for familiekundskab må i de enkelte tilfælde udarbejdes under hensyn til skolens øvrige fagkreds:

1. Familien i de forskellige kulturer med specielt henblik på de nordiske lande.
2. Ægteskab og familie i historisk belysning.
3. Familiens funktioner (biologisk – social – økonomisk – emotionel).
4. Familielivets kredsløb (Family Life Cycle).
5. Familielivets jura.
6. Familiens økonomi.
7. Familien og samfundsforholdene.
8. Ungdommen – erhverv og giftermål.

Alle emnerne behandles med henblik på både familien og samfundet. Detaillerede planer må udarbejdes i de enkelte lande i relation til gældende planer og i nært samarbejde med specialister fra de forskellige områder, der berører emnerne.«

Spørgsmålet om et selvstændigt fag på timeplanen, der hedder familiekundskab, eller emnekredsens integrering i andre fagområder blev selvfølgelig drøftet, men man var hurtigt enige om, at det ikke er et spørgsmål, der kan tages generel stilling til, det må løses lokalt. Hele det psykologiske område er ikke nævnt, idet man betragter det som et vigtigt, selvstændigt fagområde i al læreruddannelse. I undervisningsplanerne for de underliggende skoleformer indgår de psykologiske emner naturligt i familiekundskabsområdet, hvad der også fremgik af forslagene fra de 3 sideløbende grupper. Iøvrigt var det spændende for vor gruppe i sidste instans at blive stillet overfor de andre gruppers forslag og konstatere, om vor indstilling til læreruddannelsen svarede til de krav disse planer indebar. I store træk viste der sig at være god overensstemmelse. Betydningen af metodevalg, når det gælder de her omhandlede emner, blev fra alle sider stærkt fremhævet, og man understregede nødvendigheden af et nært samarbejde mellem det pædagogisk-psykologiske område og familiekundskaben i læreruddannelsen.

Den samlede rapport foreligger og kan ved henvendelse til Det danske F.A.O. udvalg, Trommesalen 4, V., lånes, evt. købes. Referat af samtlige foredrag vil seminaret vil antagelig kunne fås. Meddelelse herom vil komme i »Husholdningslærerinden«. Begge dele er løsning værd, de er et led i en udvikling, der berører undervisningen for begge køn i alle aldersgrupper og alle befolkningslag.

Rejseindtryk fra en tur til Canada

Af Marence Tarp

En indbydelse fra min nevø i Canada var ikke til at stå for. Sammen med min bror og svigerinde rejste jeg fra København d. 1. juni kl. 15,00 med jetfly med mellemlanding i Amsterdam, fløj over skyerne i strålende sol, for ved 18-tiden samme dag (vor tid kl. 1 nat) at lande i Edmonton og videre til Calgary. – Det blev en solskinstur – sol i flyet derover – sol hele tiden derovre – sol i flyet hjem.

Vi boede i landets nyeste by – oplevede verdens største fest og smagte verdens bedste oksekød! – Calgary, hvor vi boede, er en ny by. I 1882 lå der kun et gammelt hus – der er bevaret i en af parkerne. Nu bor der $\frac{1}{2}$ mill. mennesker. Der er jo jord nok – så byen består mest af 1-planhuse med have omkring – kun midt i byen er højere huse. – Det er en festlig by. Husenes tage er skiftevis røde, gule, blå og grønne – alle regnbuens farver. Et smukt farvespil, når solen står lavt og skinner ind over byen.

Den store fest – den årligt tilbagevendende Stampèdefest, varede en uge og indleddes med store optog rundt i byen. For at skaffe plads til tilskuerne var der opstillet bænke i etager i taghøjde og det sagdes, at der var gæster fra hele kloden. – Begyndelsen af optogene var unge balletdansende piger, så kom det ridende bjergpoliti, de berømte rødfrakker, derefter indianerne i deres pragtfulde kostumer og pyntede heste. Mændene først, de havde de flotteste dragter og fjerprydelser, bagefter konerne med de små børn foran på hestene, så drengene og sidst indianerpigerne, alle til hest. Der var et præriehus på lad med familie, så primitivt som det vel har været den gang, gamle prærievogne, vogne med 4 spand og 8 spand heste for. Der var gamle biler og nye biler. Der kom optog fra forskellige klubber – kvindeklubber, pigeklubber, hold af de højere skolers piger og drenge – alle ridende eller dansende. Der kom haremsdamer, skotter, blomstersmykkede optog og meget andet.

Hver aften og eftermiddag var der opvisninger i, hvordan

man fangede vilde heste og tyre, hvordan man red på dem, kapkørsler, kapridning og meget andet.

Alle mændene var festklædte med cowboyhatte og brogede veste, kvinderne i brogede kjoler og tørklæder – og vi måtte jo også pynte os.–

Det var festligt at opleve – men det skønneste vi oplevede var dog turene i Nationalparken. De høje – til dels snedækkede bjerge – de mange klare bjergsøer, de fossende elve – den vidunderlig smukke natur. Det var så vidt forskelligt fra det flade land, med de milevide marker og enkelte beboelser hist og her. Vi besøgte en af de spredte farme – også interessant.

Vi var i det smukke teater – i mange skønne parker og i en zoologisk have, hvor skeletterne af de kæmpemæssige store fortidsdyr, der levede for millioner af år siden, var beklædte som man tænkte sig, de havde set ud den gang.

Endelig var det også en oplevelse at være i et hjem med alle tænkelige lettelser og hjælpemidler – lige fra en elektrisk skopudser til et tænkende komfur, hvor madvarene puttes ind om morgenen, og middagen er færdig og varm, når vi kommer hjem om aftenen.

På hjemturen så vi et lille glimt af Grønland – fjeldtoppene – og Sdr. Strømfjord i et lille ophold på en halv times tid – også i sol.

Altsammen en dejlig oplevelse.

Marence Tarp

Hvad man kan opleve på en tur „ud i det blå“.

På grund af de mange forskellige mennesker, man kommer i forbindelse med – og dermed de forskellige egne i Danmarks land – er det altid fristende at køre ud og besøge de steder, man hører om.

Fru Eriksens og mine oplevelser i sommerferien 1961 var så mangeartede og til virkelig glæde og opmuntring, så jeg tillader mig i årsskriftet at fortælle lidt derom.

Ved fortrinsvis at køre på de små veje førtes vi til de mest forskelligartede og skønne landskaber, som vi måske ikke engang har hørt om før.

Der var lejlighed til at møde gamle venner og enkelte tidligere elever.

Den gl. Odense landevej frister os altid – og et dejligt billede åbenbarer sig, når man drejer fra og kører en lille rundtur ned om »Langesø« – hvor søen med slottet i baggrunden netop den dag var meget smuk – blank ovenpå regnen med ænder og svaner og solskin. – Ved Brændrup drejede vi over den ny hovedvej, kørte gennem Ejby – om ad Mosegård til Ronæs gl. præstegård, hvor vi frydede os over de smukke bygninger, det interessante museum m. maleriudstilling arrangeret i de gl. staldbygninger og kornloft – et kig ud over vandet eller vigen, der skar ind ved Føns – med fiskerbåde i solstriben på det helt stille og blanke vand ved aftenstid. Endnu et smukt syn over Fænøsund fik vi fra »Sixtus«, feriehjemmet ved Middelfart, som ledes af Marie Bjerre, et meget smukt og velindrettet sted.

For længst mulig at undgå hovedvejen kørte vi om ad Hindsgavl og gennem skoven der, hvor vi blev vist en ejendommelig og smuk minde-lund for nogle engelske flyvere fra krigen.

Vor vej førte os forbi Sandal, hvor vi naturligvis ikke kunne lade være at opsøge vor gl. kammerat Kisse, og hvem der kender hende kan også tænke, at hendes første handling var, da hun så os, at »sætte vand på« til kaffe.

Se, det var den første eftermiddag og aften, der gav os alle disse oplevelser.

Skal ikke ellers beskrive dagene, blot nævne nogle af stederne, som vi frydede os over. Hvidbjerg, rigtig et sommersted ned til Vejle fjord – Sellerup skov. Strandvejen til Vejle med afstikker til Tirsbæk, Bredballe strand, Daugård, Stouby, Barrit, Juelsminde, hvor »Pottemageren« værksted tiltrak mange turister. På turen videre frem stoppede vi op ved »Palsgård«. Tur i parken. – Kirkholm kirke og ferieby over Glud forbi Boller til Horsens, hvor vi stoppede op et par dage for at se egnen.

Til min store glæde fandt vi Mathilde Nielsen – uddannet på Aukerhus 1905 – lærerinde på »gården« – husker hende tydeligt fra den gang med sit smukke gyldne hår.

Søvind strand udfor Vårsø over Søndrup til Gylling kirke – foran den meget smukke velrestaureerede bindingsværks præstegård, mindsten for den bekendte præst Otto Møller – et lille smukt anlæg langs åen, hvor vi også fandt 2 mindstene, den ene for Karen Jeppe, »Armeniernes moder« – tænkte straks på K.B., den anden sten hvorpå, der stod skrevet:

Stolteste Minde
for Mand og Kvinde
5 juni 1915

begge placeret meget smukt. –

Omkring »Gernstorffund« til Hov strand videre til Boulstrup, hvor vi havde lyst til og fik held til at finde den bygning, der i sin tid rummede

Boulstrup højskole fra 1883-1889, oprettet af Peter Dam - i en frodig, smuk og levende egn. Fra den tidligere skoles bygning kunne man i klart vejr se ud over Kattegat med Tunø og Samsø.

Via Saxild strand til Odder - fik hilst på Margrethe Pedersen (tidl. Als hush.), som desværre var syg og ret medtaget, (hun kunne kende mig på min knold - og jeg kendte hende på hendes smil).

I Over Randlev så vi den smukkeste gl. bindingsværksbygning, vi endnu har set, Niels Blichers gl. præstegård. - For enden af haven en mindesten for St. St. Blicher, hvor der stod, at han her havde haft sit ungdomshjem - og en periode sit eget hjem - der stod endvidere, at stenen var rejst af Jens Jensen og Ras Rask og deres slægtninge, 1907. (I samme have ved foden af et egetræ lå en sten, hvorpå der kort og godt stod: »Kvindernes Eg«, og tanken gik straks hjem til en lignende i Ankerhushaven).

Morgenkaffe og morgentur på Bygholm.

Hatting - Flemming - Rask Møller (Emilie Christensen 1921), Åle, besøgte Marie Andreasen fra 1948-49, som næsten har mistet hele synet, men trods det har skabt sig en dejlig vævestue.

Den gamle Hærvej - Rørbæk sø en hel åbenbaring.

Nr. Snede - Bryrup, også meget smukt.

Velling Koller - gennem Tem og Virklund og endte i Silkeborg. Viborg »Tjele«, hvor jeg mødtes med familien fra Sorø - et eventyr for sig. Dollerup bakker, Lysgård, (besøgte é Bindstou).

Thorning - Kjellerup, (moster Ingeborg), Astrup, (bedstefars gl. gård) - ved indkørslen ligger en sten, hvorpå der står: Her boede Anders Lauridsen og Mette Marie med deres 8 Børn.

Hinge kirkegård ved Hinge sø hvor bedstefars og bedstemors gravsted findes - Hingeballe hos Anders og Nelly. Levring, Resenbro, Linå Laven - Ry - Sim - Alken - Skanderborg - Ejer Baunehøj forbi Vestbirk højskole, (pudsigt så vi der Erik Appel og Siliam Bjerre stige til bus ant. med en del kursusgæster).

Træden - Vejle - Fredericia »Borrhus«, blev der aklimatiseret til at vende hjem igen. (Trakteret med Ankerhusdessert).

M. L.

Svale - køle - fryse

Hvordan finder vi ud af det??

Af Gustav Nedergaard.

Når man i dette årsskrift har ønsket at få en artikel af faglig karakter med i rækken af de mange forskellige indlæg, må det være naturligt at vælge et aktuelt emne — noget, der kan siges at være karakteristisk for det år, der nu snart rinder ud.

Derfor har jeg valgt at skrive lidt om *køleskabe*, om den udvikling de har undergået i de sidste 2-3 år, og ganske særligt i dette år.

Fra at være et absolut bevis på høj levestandard og »noget, de fleste kun drømte om«, er køleskabet nu blevet hvermands eje. Der er ingen, der undres særligt over at se et køleskab stå i arbejderens eller husmandens køkken, og alt i alt regnes der med, at snart halvdelen af samtlige husstande har et køleskab.

Rent *prismæssigt* må man jo også konstatere en udvikling, der noget nær kan karakteriseres som en revolution. Ser vi f. eks. på prisen for et 140 l kompressorkøleskabe i 1957, altså for en 4-5 år siden, var den *ca. 2000 kr.* Et skab af samme størrelse, men med noget større kapacitet og mindre strømforbrug, koster nu 7-800 kr., altså kun godt og vel *een trediedel*.

Indretningen og konstruktionen af skabene er også undergået store ændringer. Det er således nu almindeligt, at et køleskab er forsynet med et *frostrum*, d.v.s. et rum, hvor der er minusgrader, og denne afdeling kan være af ret anseelig størrelse, 10-15 % af skabets samlede rumfang. Herudover kommer det vanskelige problem, at der er ret stor forskel på, *hvor lav* en temperatur, der kan opnås i disse frostrum.

I de sidste 3-4 år har *kompressorskabene* næsten fuldstændig fortrængt *absorptionsskabene* på markedet, således at der nu kun findes enkelte små køleskabe af absorptionstypen. Dette forhold skyldes i særlig grad den udprægede *masseproduktion* af kompressorer (Danfoss), som har billiggjort kompressorskabene, der jo har et betydeligt mindre strømforbrug end absorptions-skabene, hvorfor disse har måttet vige pladsen.

Jamen, så er alt jo i orden. Køleskabene er blevet bedre, billigere og meget almindelige. Det må da fremme hygiejnen, give bedre økonomi og spare husmoderen for en masse arbejde?

Sådan skulle situationen jo gerne være, og det er vel også stort set tilfældet, men det er forstemmende at læse i aviser og andre steder, at lægerne i sommertiden konstaterer et *store antal* af madforgiftninger end hidtil, og – hvad værre er – tilskriver køleskabene skylden for en del af denne kalamitet.

Bliver køleskabene en sovepude?? Tror man, at når madvarer er anbragt her, så er de beskyttet imod alskens for-dærv?? Det er jo ikke tilfældet, idet man ikke må glemme, at selve kølerummet kun holder en temp. på $+4-6^{\circ}$, når det er i orden og ikke overbelastet af store portioner madvarer, der indsættes ved ret høj temperatur, samt af en høj temperatur *uden for køleskabet* (varme sommerdage).

Et køleskab er kun beregnet til at opbevare *friske madvarer i kort tid*, og er ikke et sted, hvor mad, der allerede har en »tanke«, kan blive »tankeløs« igen.

Nyere skabes indretning og temperaturgrænser.

Hvad der er skrevet ovenfor gælder det almindelige, traditionelle køleskab. som fig. 1 kan illustrere.

Her findes kun det egentlige *kølerum* med de $+4-6^{\circ}$, samt et lille rum til frysning af isterninger, med et rumfang af en 2-3 l.

Dette skab er jo imidlertid sørgeligt gammeldags; nu skal frostrummet være meget større – og *det giver nye problemer*.

Der findes i handelen og i brug en hel del skabe med frostrum af betydelig størrelse, 10-20 l, men med *få minusgrader*, således som fig. 2 illustrerer.

Nu er frostrummet større end det behøver at være til frysning af isterninger, og så kan man vel bruge det som en lille frysebox? *Nej*. Anvendelse af et sådant frostrum må indskrænke sig til opbevaring af frosne varer *i kort tid*, 2-3 dage, og derefter skal varerne bruges.

Det kan altså have betydning som et middel til at rationalisere indkøb af frosne varer og lette »afhentning« fra eventuel fællesfryser.

Fig. 3 viser et køleskab med et endnu større frostrum, 20-40 l, og med lavere temperatur end det foregående, samt med mulighed for at få denne temperatur helt ned i nærheden af det ønskede i en frostbox, *næmlig $\div 18^{\circ}$* . Har vi så en lille frostbox i køleskabet?? *Nej*, – heller ikke dette arrangement må sammenlignes helt med en frostbox, idet man

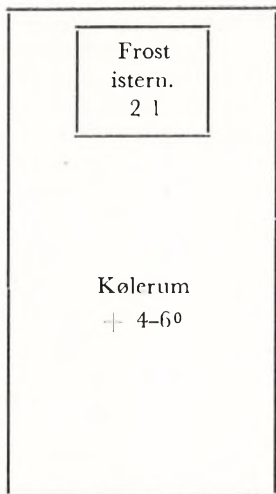

Fig. 1

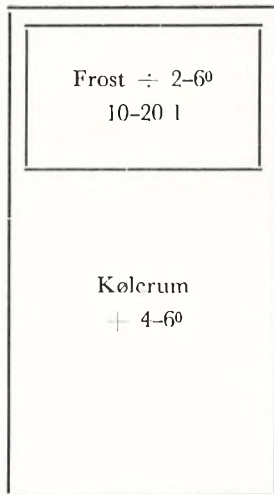

Fig. 2

ikke kan regne med, at *indfrysningen* kan ske tilstrækkelig hurtigt, og hertil kommer, at frostrummet i nogen grad står i forbindelse med kølerummet, hvilket giver store temperaturændringer ved afrimning o. lign.

Hvad kan dette frostrum så bruges til?

Til opbevaring af *frosne varer* i længere tid. Såfremt det er indstillet til laveste temperatur, ca. $\div 18^{\circ}$, kan det i nogen grad sammenlignes med frostboxen, hvad *lagring* angår, men derimod vil det som nævnt være betænkeligt at *indfryse* madvarer heri. Såfremt temperaturen indstilles på $\div 10-12^{\circ}$, kan frostrummet anvendes til opbevaring af frosne varer i nogle dage, 6-8 dage.

Frostrum i køleskabets bund.

Det er en kendsgerning, at kold luft er tungere end varm luft, og det er derfor mere naturligt at anbringe et frostrum i bunden af et køleskab, end som vi hidtil har kendt det, foroven i skabet.

Fig. 4 viser et sådant arrangement, hvor køleelementet findes foroven i form af en køleplade, der leverer kulden til selve kølerummet, og adskilt fra dette findes nederst et *frostrum med særskilt låg* og med et rumindhold på 20-40 l. Et dansk skab af denne type er allerede i handelen. *Har vi så her en lille frysebox?!* Ja, såfremt der er sikkerhed for, at $\div 17-18^{\circ}$ kan holdes, så kan dette rum anvendes på samme

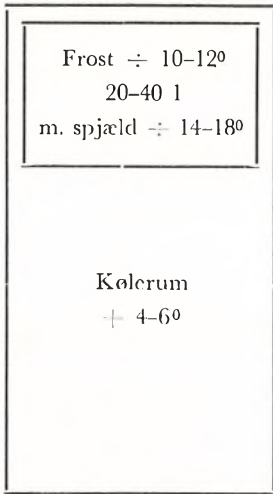

Fig. 3

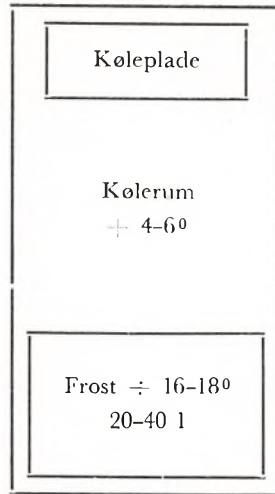

Fig. 4

måde som en frostbox, også *til indfrysning*. Undersøgelser har vist, at nedfrysningskapaciteten (antal kg nedfrosset pr. 2 døgn) er ret stor i disse små rum, idet den relative fryseflade bliver ret stor.

Nu er 20-40 l jo ikke meget som frostbox betragtet, men det kan for mange betyde aflastning af en frostbox, der ligger mindre centralt, det kan betyde nem konservering af mindre portioner (ærter, bær, fjerkræ m. v.), der senere skal i større box, eller måske hurtigt konsumeres.

Man må være opmærksom på, at når der skal indfryses, skal termostaten stilles på laveste temperatur, og dette vil medføre, at kølerummets temperatur også bliver lavere. Når varerne er indfrosset, kan man igen stille på normal stilling.

Køleskab med adskilt, stort fryserum.

En sådan mulighed findes også og er skitseret på fig. 5. Kølerummet afkøles også her af en køleplade og er på 120-130 l, medens fryseafdelingen nedenunder, der har *egen dør*, har et lignende rumindhold og kan holde en temperatur på ÷ 17-18°. For at kunne bruge fryseafdelingen rigtigt, må man have oplysning om *nedfrysningskapaciteten*, og den må som nævnt blive relativ mindre på grund af det større rumindhold, Et sådant svensk køle-fryseskab med 140 l kølerum og 130 l fryseafdeling er nylig blevet afprøvet, og det viste sig, at der i det kunne nedfryses 15 kg kød på 2 døgn.

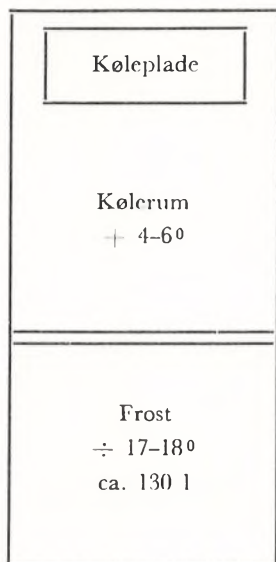

Fig. 5

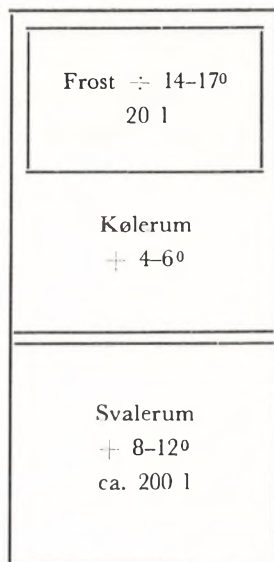

Fig. 6

I en fryser af skabstypen vil der altid ske et større *luftskifte*, når døren åbnes, end tilfældet er med en fryser af kumme-typen, hvor låget åbnes opad (den kolde luft bliver, hvor den er), men til gengæld har man en bedre oversigt over varerne i en fryser af skabstypen.

Fryse-køle-svaleskab??

Det er jo en kendt sag, at der foruden behovet for frysning og køling, også er et vist behov for at kunne opbevare visse madvarer og drikke *svalt*, og det vil sige ved temperaturer på + 8-12°.

Et sådant skab kan også fås, og det er skitseret på *fig. 6*.

Frostrummet findes øverst i køleafdelingen og kan sammenlignes med skabet på *fig. 3*, både hvad rumindhold og anvendelse angår, — der kan altså opbevares frosne varer, men ikke nedfryses.

Kølerummet er som i andre skabe, og nedenunder dette findes det såkaldte svalerum, der i et skab, som skitseret, kan have et rumfang på op til 200 l. Det skal tilføjes, at svalerummet har egen dør, ligesom det må bemærkes, at begge de sidstnævnte skabe har en *samlet højde på ca. 2 m.*, altså det samme som høje elementskabe, og de har iøvrigt mål, der passer ind i køkkenelementer.

Frysning og frysekapacitet.

Der har flere gange i denne artikel været nævnt udtrykket nedfrysningskapacitet i forbindelse med de frostrum og fryseafdelinger i køleskabe, som artiklen omhandler. En nærmere præcisering vil derfor være på sin plads her til slut.

Den »temperaturskæbne«, som madvarer, der ned-

lægges i en frysebox, kommer ud for, er skitseret i fig. 7., der viser sammenhæng imellem temperatur og tid ved frysning.

Som kurverne viser, sker der først en køling, der går ret hurtigt, derefter begynder varerne at stivne (størkne), men i denne periode er temperaturen næsten konstant og lidt under 0° . Først når størkningen er tilendebragt, synker temperaturen ned til det ønskede niveau, $\div 18-20^{\circ}$.

Hele denne proces skulle gerne fuldføres på 48 timer, eller 2 døgn, således som kurve 1 viser. Går det som kurve 2 og 3 viser, holdes temperaturen for længe på lidt under 0° , er der fare for forringelse af kvaliteten og i værste fald for en fordærvelse.

Derfor fastsætter man *nedfrysningskapacitet* som det antal kg frysevarer, der kan nedfryses fra *stuetemperatur* til $\div 18^{\circ}$ på 2 døgn.

Af fig. 7 kan det også ses, at frostrum med temperaturer på få minusgrader ikke er egnede til opbevaring af dybfrosne varer i ret mange dage, idet man kan risikere, at der sker en delvis *optøning*. Er temperaturen derimod ca. $\div 10-12^{\circ}$, kan der ikke ske nogen optøning, og opbevaringen kan derfor udstrækkes til flere dage, 6-8 dage.

Jeg tror de fleste af mine læsere vil give mig ret i, at problemet køleskabe og deres brug ikke er blevet mindre kompliceret ved fremkomsten af alle de nye typer, jeg i denne artikel har skitseret, men det hjælper jo gevaldigt, om man gør sig klart, hvad man taler om: Svaling, køling eller frysning. — Kort sagt: Hold hovedet koldt! — Og så iøvrigt glædelig jul og godt nytår fra
Familien Nedergaard.

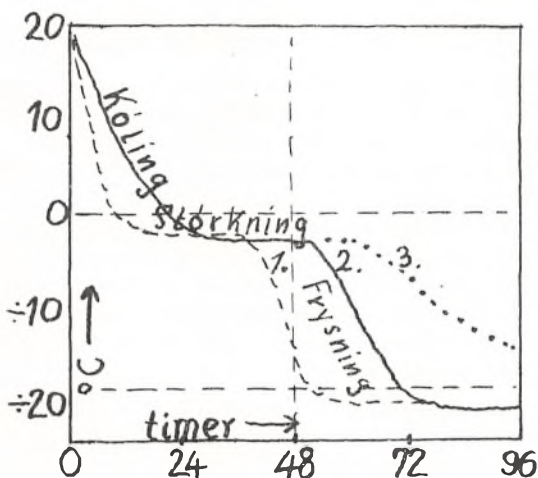

Fig. 7

Noter og nyt

Vi har haft mange interesserede og interessante gæster i årets løb. I maj kom selvste rektor *Kertthu Sihvonen* med 43 elever fra husholdningsseminariet i Helsingfors. Hun har lige fra første færd været en varm forkæmper for nordisk samarbejde, men hun trækker sig nu tilbage fra rektorgerningen. Vi på Ankerhus ønsker hende et virksomt otium.

Også i maj havde vi fru *Chu Ming Wu* – en udsending fra Formosa-regeringen – på et 10 dages hospitantophold. En yndig og begavet dame, som virkelig fik positivt udbytte af tiden på Ankerhus.

Lidt senere kom seminarielektor fru *Martha Martimo* med 34 elever fra husholdningsseminariet i Jyväskylä. Finnerne er næsten de flittigste til at besøge Danmark.

Den næstsidste dag i maj havde vi 14 østrigske husholdningskonsulenter på besøg. Det var morsomt at have gæster fra et land, som faktisk står vort hjerte nær. Hverken vi eller de havde glemt Wienerbørnene.

I august kom *Yeshimebet Tafari* fra Ethiopien. Hun studerede nu særlig børne- og ungdomsundervisningen, men den har vi jo også noget af.

Og endelig i oktober samlede i Sorø UNESCO-studerende fra Jordan, Kenya og Sudan. Her traf de særprægede husholdningsstuderende damer tilfældigt sammen med et hold landbrugsstuderende herrer fra endnu flere lande. Det blev til en munter aftenfest.

Et interessant selskab, hvorimellem nogle husholdningslærereinder fra Holland – med landbrugsattaché *Miedema* fra ambassaden i København i spidsen – besøgte ligeledes »Ankerhus«, og da de også gerne ville besøge en dansk gård, ja så gik turen herfra til »Fruegården« i Tjustrup.

Krista Laursen og *Henny Langkjær* deltog i sommerkurset i experimental madlavning i Uppsala og kom velfornøjede hjem med adskillige gode ideer. Henny Langkjær rundede det halve sekel d. 30. sept. og var genstand for megen hyldest. Fru *Else Hansøn* var deltager i familiekundskabskurset i Stockholm i efteråret. Vi gør vort bedste for at vedligeholde de nordiske kontakter.

Vagn Dam kom en dag med en schæferhvalp. Øvelsesskolen er helt vilde med det smukke dyr, som hedder Agurk – undskyld – Arko. Den pynter ligefrem i seminariegården.

I januar foranstaltede vi en smalkostuge til fordel for Congo-hjælpen. Vi kom helt ned på kr. 1,26 pr. persondag for gennemsnitlig 2000 kal. og fuldt tilstrækkeligt af specialnæringsstoffer, berigelsen eksklusiv. Det gav godt 1700 kr. til Congo og stor opmærksomhed i pressen. Fru *Lise Nørgaard* var i Politiken ude efter F. D.s skalp, fordi madplanen indeholdt tre søde forretter, og det gav anledning til en større diskussion, hvori nogle indsendere tog ham i forsvar, medens andre fandt f. eks. hyldebær-suppe afskyelig. Det var ikke særlig påkrævet, da F. D. ikke et øjeblik havde tænkt sig, at madplanen skulle være retningsgivende for dansk kost.

Men da vort bidrag formenes at have reddet 4-5 Congo-børns liv, så er vi ganske ligeglade med kritikken. Alle eleverne og hele personalet tog sparegen med højt humør. Hver øre, der sparede, gik jo til de sultende børn.

I oktober var mange 1ste års og en del 2det års behjælpelige med at skaffe penge til Røde Kors. Salg af mærkater til billisterne, som kom til Sorø kirkes 800 års jubilæum, og »orientalsk restaurant« med »muhammedansk mannequinopvisning« suppleret af pigeklubben »Syvstjernen« (Tutte og hendes veninder), der solgte brugte bøger ved udstillingen og arrangerede amerikansk lotteri ved husholdningsskolernes årsmøde gav tilsammen et lille tusind kroner. Det er en fornøjelse at se de frivillige gå til »makronerne«, når den slags er på færde. Vi kan ikke rose dem nok for opfindsomhed, villighed og humør, for de har jo et stort ekstrarbejde.

2det års udstilling i september var i år over middel. Vi havde for første gang taget det nye auditorium i brug som udstillingslokale og fik derved endelig en gang god plads. Der var et lille tusind besøgende.

Fra oktober har vi – ganske experimentelt – antaget 4 halvdagspiger, som skal til optagelsesprøve i marts. De arbejder 4 timer om dagen, tjener derved ophold og lomme penge og har 3 timers undervisning hver eftermiddag. Vi er meget spændte på, om resultatet svarer til investeringen.

Den smukke gamle bindingsværksbygning »Gl. Sølst« lige over for »Skovhytten« er nu blevet omdannet til restauration. Med terrasse med farverige møbler, et væld af kulørte lamper og den smukke beliggenhed ser den ganske dekorativ ud. Her fejrede *Karoline Buckhøj* sin 60 års fødselsdag d. 23. november sammen med 60 gæster, der hyldede hende i tale og sang ved de bugnende smørrebrødsborde. Meget festligt!

Ved kommunevalget til foråret har de 21-årige for første gang stemmeret. Fru Ulla Pedersen var som bekendt medlem af Sorø byråd, og vi på Ankerhus vil have i det mindste 150 stemmeberettigede; vi skulle have gode chancer for at få en værdig afløser valgt. Ankerhus er jo et lille samfund på ca. 200 mennesker, som årlig bringer mange penge til byen. Vi synes derfor, at vi har et rimeligt krav på at få vore interesser varetaget også i byens råd.

Det er ganske pudsigt, at den 2-årige husholdningslærerindeuddannelse til maj har eksisteret i 40 år og ophører, at F. D. også har 40 års jubilæum som lærer ved Ankerhus, at den 3-årige uddannelse samtidig begynder og at seminariet til september har eksisteret i 60 år. At *Eli Laudrup*, *Nico Dam* og *Thea Rasmussen* runder de 60 og *Ester Pedersen* de 50 nævnes kun for en fluldstændigheds skyld.

Det var en stor glæde for os, at fhv. forstander Ernst Gram, Lyngby, på sin 70 årsdag havde lyst til at besøge Ankerhus sammen med sin frue og sin søster Margrethe Gram under deres Sorøophold.

KURSUSDELTAGERE 1961

Husholdningslærerinder, dimitteret 25. marts 1961

- 1143 Erna Krogh Andersen, Lindegård, Taulov, 89 mg ÷
1144 Judith Andersen, Morsbøl, Grindsted, 88 mg ÷
1145 Kirstine Bennedsgaard Andersen, Ølgod, 99 mg
1146 Ruth Antonisen, Brandstrup. V. Tirsted, 95 mg
1147 Alice Berge, Tureby, 100²/₃ mg ÷
1148 Lis Bertelsen, Asylgade 5, Skive, 101²/₃ mg ÷
1149 Karen Biehl, Ahlefeldvej 21, Gråsten, 100²/₃ mg ÷
1150 Birthe Mærsk Brodersen, Birkealle 8, Skærbæk, 102¹/₃ mg ÷
1151 Inger Christensen, Ingergård, Hylke, 94 mg
1152 Eli Christiansen, Brangstrup, Nr. Aaby, 92¹/₃ mg ÷
1153 Ulla Christoffersen, Ryvej 15, Virum, 101¹/₃ mg ÷
1154 Ruth Nørgård Hald, Hassing, 98²/₃ mg
1155 Karen Hansen, Strandparken 14², Århus, 99²/₃ mg
1156 Lene Videbæk Hansen, Videbækgård, Teestrup, Haslev, 97¹/₃ mg
1157 Lis Ellehaug Hansen, Flakhøjgård, Menstrup, Hyllinge, 94¹/₃ mg
1158 Anna Faurchou Hastrup, Kankbølle Vestergaard, Hjortshøj, 94²/₃ mg
1159 Elisabeth Heick, Bakkevej 3, Overlund, Viborg, 97¹/₃ mg
1160 Kirsten Hessellund, Højmark, Kværndrup, 106 ug ÷
1161 Grete Jensen, Strandgade 6, Lemvig, 81¹/₃ g ÷
1162 Inger Marie Jensen, Aastrup, Pejrup, 101²/₃ mg ÷
1163 Rita Jensen, Tårnborgevej 7c, Korsør, 100 mg
1164 Else Jeppesen, Skæring, Hjortshøj, 94 mg
1165 Kirsten Buch Jepsen, Gammelstrup, Tønning, 96²/₃ mg
1166 Hanne Jessen, Brydebøllegård, Nakskov, 85 mg ÷
1167 Inge Marie Johansen, Sogn kro, Løgumkloster, 100 mg
1168 Grethe Johansen, Elmely, Jyderup, Vig, 101 mg ÷
1169 Birgit Johns, Skovholm mølle, Osager, Lejrc, 96²/₃ mg
1170 Inger Jørgensen, Sommersted, 93²/₃ mg
1171 Edith Kling, Kestrup, Simmersted, 87 mg ÷
1172 Ragna Kofoed, Tjørnebygård, Nexø, 97¹/₃ mg
1173 Frida Koudal, Borre, Bjerringbro, 93 mg ÷
1174 Ulla Larsen, Båring mark, Asperup, 102²/₃ mg ÷
1175 Karen Munk, Hjørnegården, Kauslunde, 94 mg
1176 Else Nielsen, Hvolris, Møldrup, 79²/₃ g ÷
1177 Gunhild Nielsen, Engmosegård, Aashøj, Køge, 97²/₃ mg
1178 Ruth Hedensted Nielsen, Østerild, 103¹/₃ mg ÷
1179 Inga Jydby Olsen, Mariendal, Skamby, 98¹/₃ mg
1180 Bodil Perch-Nielsen, Sandved, 97²/₃ mg
1181 Inge Rasmussen, Magistervej 25², København NV 94¹/₃ mg
1182 Inger Juul Rasmussen, Højmark, Laurbjerg, 105²/₃ ug ÷
1183 Inga Refsgaard, Sønderparken 6², Holstebro, 95¹/₃ mg
1184 Aase Schack-Nielsen, Klitsminde, Nørøxe, Halvrømmen, 104 mg ÷
1185 Inga Schiøtt, Hyllested, Dalmose, 81¹/₃ g ÷
1186 Johanne Sloth, Hassing, 93²/₃ mg
1187 Birgit Theibel Sørensen, Rodelund, Them, 94¹/₃ mg
1188 Bodil Sørensen, Kirke Helsing, Gørlev, 94¹/₃ mg
1189 Gertrud Sørensen, Sludstrup, 84²/₃ mg ÷
1190 Ruth Sørensen, Solskov mark, Hedensted, 98 mg
1191 Tove Sørensen, de Mezavej 20¹, Århus, 97²/₃ mg
1192 Bente Thøgersen, Ryde skole, Vinderup, 96¹/₃ mg
1193 Nina Tranberg, Halling Nedergård, Randers, 103 mg ÷
1194 Ellen Westergaard, Nedergård, Hjortvad, Lintrup, 89²/₃ mg ÷

Elever bestået 1ste års eksamen

- 1253 Anna Kirstine Andersen, Flade, Nykøbing M
1254 Ingrid Andersen, Martofte
1255 Jane Dueholm Andersen, Vølundsgade 27, København N
1256 Tove Eg Andersen, Bøvl, Sdr. Omme
1257 Lotte Bech, Marienlyst, Virklund
1258 Ingrid Beeck, Skovbølhus, Store-Vi, Flensborg
1259 Martha Brøndum, Overfussing, Bjerregrav
1260 Eva Carlman, Norra Vägen 13, Halmstad
1261 Anette Bech Christensen, Ringsthalm, Juelsminde
1262 Hanne Frandsen, Søndergade 6, Fjerritslev
1263 Liv Gregersen, Parkveien 4, Holmestad, Norge
1264 Agnethe Haagaard, »Ny Bangsgård«, Skyum, Hørdum
1265 Birthe Hansen, Præstøvej 4, Næstved
1266 Edel Hansen, »Skovlund«, Agersted
1267 Helga Hellesøe, »Skovlundgård«, Bramdrup, Simmersted
1268 Åse Høystad, Vågåmo, Gudbrandsdalen, Norge
1269 Glennie Dahl Jacobsen, forskolen, Lov
1270 Aase Jensen, Vadummølle, Hvorupgård
1271 Alice Lund Jensen, Hjortekildegård, Kværrede, Tureby
1272 Karen Jensen, Ulstrup, Hobro
1273 Margrete Spanggård Jensen, Vammen, Viborg
1274 Marie Jensen, Sottrupskov, V. Sottrup
1275 Birgit Johannesen, Gl. Landevej 108, Herning
1276 Bergljot Karlstrøm, Talvik, Vest-Finmark, Norge
1277 Kirsten Klitgaard, »Katrinesminde«, Romdrup, Klarup
1278 Inge Lassen, »Espeskovgård«, Terslev, Ørslev
1279 Inger-Marie Lemmergaard, V. Hjermitzlev
1280 Kirsten Frank Madsen, Ryttervænget 1, Hasseris, Aalborg
1281 Karen Mikkelsen, Solgård, Voldum, Randers
1282 Anna Strunge Nielsen, Skovridergården, Hammel
1283 Annie Nielsen, Kragnæs, Marstal
1284 Asta Nielsen, Birkevej 6, Silkeborg
1285 Ellen Nielsen, Valsømagle, Ringsted
1286 Gerda Nielsen, »Nørmarksgård«, Nr. Rind, Skals
1287 Kirsten Nielsen, Grønninghoved, Sjølund
1288 Kirsten Pape, »Store Håbendal«, Kvissel
1289 Annelise Pedersen, Grønnegården 2, Næstved
1290 Inger Kibsgaard Riis, Thise, Jebjerg
1291 Else Schmidt, Nørå, Bramminge
1292 Ilse Schmidt, Svinget 3, Toftlund
1293 Signe Bugge Skjødt, »Buggesholm«, Vestrup, Randers
1294 Helene Skousen, »Lindegård«, Holbøl, Tørsbøl
1295 Ellen Stevns, Strøby Egede skole, Strøby
1296 Gerda Marie Sørensen, Oksenbjerre, Give
1297 Jytte Sørensen, Mannenbjerggård, Hjembæk, Jyderup
1298 Eli Thirup, »Kærvang«, Vedum
1299 Marianne Westring, Søsøm teglværk, Måløv

Elever på 1ste års kursus fra maj 1961

- Vibeke Stig Andersen, Dyrslægeboligen, Haarlev
Ketty Antonsen, Vinding, Vejle
Aase Bjerregaard, »Moesby«, Husby, Ulfborg
Hanne Bruun, »Gjerngården«, Hammel

Betty Lykke Christensen, Aarslev
 Birthe Overgård Christensen, St. Bjerget, Thorshøj
 Else-Marie Christensen, Nymarksgård, Biersted
 Eva Elkær, Knudstrup, Aalestrup
 Kari Enge, Hoffsvengen 49 B, Smestad, Oslo
 Bente Felding, Nysø, Præstø
 Reidun Fjeld, Kjesåsen, Flisa, Norge
 Birgit Frigaard, Vestermarie, Rønne
 Agnes Friis, Overby-Nedergaard, Hovedgård
 Edith Grooss, Selling, Hadsten
 Grethe Hagedorn, Bukkerup, Tølløse
 Oline Halvorsen, Sæle, Bergen
 Karen Hansen, Langebæk stræde, Langebæk
 Ute Hartung, Jellingevej 11, Odense-Bolbro
 Anne Holberg, Sejstrup, Gredstedbro
 Christa Holm, Skolegade 10, Skærbæk
 Anna Høy, Sandagergård, Hadsten
 Birgit Jakobsen, Halling, Boulstrup
 Aase Jensen, Bjerregrav, Møldrup
 Agnethe Jensen, Bredagergård, Krogstrup
 Anne Margrethe Jensen, V. Stensbæk, Sindal
 Hanne Dam Jensen, Aastrup, Aabybro
 Lene Jensen, Agerskovgård, Skippinge, Føllenslev
 Margrethe Jensen, Kirkerup, Roskilde
 Ruth Damsgaard Jensen, Damsgaard, Hadsten
 Anne Holmer Johansen, Rønnebærvej 109, Holte
 Else Juul, Torsminde, Edslev, Hørning
 Else Kjør, Vester Ørum, Uldum
 Sørine Kragh, Nederballegård, Erritsø, Fredericia
 Inger-Lise Duus Kristiansen, Voldby, Kustrup
 Anni Laier, Fensmark, Holme Olstrup
 Inge Marie Larsen, Strandvejen, Blokhus
 Ingeborg Holm Larsen, R. Hougårdsvej 1, Randers
 Bodil Kvist Mikkelsen, Tåstrup, Feldballe
 Kirsten Mogensen, Nyholm, Aakirkeby
 Kjellaug Nakken, Nautnes, Norge
 Anne Mette Navne, Blågården, Horne
 Anne-Mette Nielsen, Svinget 5, Tarm
 Anne Lise Nielsen, Gyldenholm mark, Slagelse
 Grethe Sønderbjerg Nielsen, St. Henriksholm, Snertinge
 Ellen-Johanne Nordenborg, Landåsvej 19, Bergen
 Anna Elisabeth Ahlmann Olesen, Kærlundsvej 5, Aalborg
 Jytte Pedersen, Skovvang, Østervang, Hillerød
 Ninna Grand Pedersen, Kildelund, Ødum, Aarhus
 Birgitte Petersen, Ramløse, Helsinge
 Ellen Petersen, Boulevarden 25, Aalborg
 Mona Rasmussen, Vignæs, Guldborg
 Ellen Schmidt, Herredsbjerggård, Flemløse
 Grete Schöning, Hem
 Asta Svensson, Nåby, Herlufmagle
 Erna Juul Torp, Agerskov, Bording
 Eva Tvermoes, Stenbjerg, Asnæs
 Hjørdis Vatle, Votlo, Nordhordland, Norge
 Vibeke Vedel, Fredensvej 12, Fuglebjærg
 Jette Winsløw, Hovedgaden 117, Herlev
 Erna Voss, Vestergade 3, Nr. Saltum

3 mdr. husholdningskursus for viderekomne fra januar 1961

Inge Bager, Skovvang, Olsker, Tejn
Gerda Christensen, Gedved, Horsens
Birgit Frigaard, Vestermarie, Rønne
Edith Grooss, Selling, Hadsten
Oline Halvorsen, Sæle, Bergen
Anne Holberg, Sejstrup, Gredstedbro
Agnethe Jensen, Bredagergaard, Krogstrup
Lene Jensen, Agerskovgaard, Skippinge, Føllenslev
Margrethe Jensen, Kirkerup, Roskilde
Elin Jordan-Sørensen, Søndergaard, Nr. Saltum
Else Juul, Edslev, Hørning
Lilly Johansen Koch, Damgaard, Sdr. Rind, Rindsholm
Birte Kristensen, Gelstrup, Nibe
Inge Marie Larsen, Strandvejen, Blokhus
Ingeborg Holm Larsen, R. Hougårdsvej 1, Randers
Ingrid Lauridsen, Frølunde, Korsør
Elly Martinussen, Bredlund, Hampen
Bodil Kvist Mikkelsen, Tåstrup, Feldballe
Kjellaug Nakken, Nautnes, Bergen
Anne Mette Navne, Blågård, Horne
Birgith Nielsen, Højgård, Hinge
Ninna Grand Pedersen, Kildelund, Ødum, Århus
Ellen Petersen, Boulevarden 25, Aalborg
Ellen Schmidt, Herredsbjerggård, Flemløse
Birthe Siggaard, Stenstrup, Sorø (febr.-marts)
Lis Søndergaard, Fuglesanggården, Præstø
Mette Thormodsen, Sundveien 21, Nesøya, Oslo
Elin Thybo, Fjelso, Aalestrup
Jette Winsløw, Hovedgaden 117, Herlev
Erna Voss, Nr. Saltum

Øvelsesskolen fra september 1961

Suzanne Andersen, Langedgade 7, Kerteminde
Karen Nissen Bech, Bøgeager teglværk, Grejsdal
Karen Schousen Højberg, Mølløvænget 9, Kerteminde
Anne Vittrup Jensen, Esterhøjvej 17, Asnæs
Lonny Jensen, Baunhøj, Toldsager, Asnæs
Vivi Larsen, Smørumvej 219, Brønshøj
Helle Laugesen, Slaaensvej 11, København F
Inger Marie Madsen, Kong Eriksvej 8, Aalborg
Lene Svane Madsen, Lahngade 83, Odense
Birthe Pedersen, Røde Mellemvej 104, København S
Bente Petersen, Vognmandsmarken 66, København Ø
Lisbeth Skafte Poulsen, Veddelev, Roskilde
Inger Rasmussen, Ø. Gasværk, Sionsgade 5 B, København Ø
Mariann Rasmussen, Ferskenvej 20, København F
Randi Rasmussen, Aldershvilevej 65, Bagsværd
Karen Schleimann, Langedgade 9, Kerteminde

5 mdr. husholdningskursus fra maj 1961

Rita Clausen, Østergade 6, Hjallerup
Blanche Gamst, Ved Sønderport 23, København S
Gyda Hansen, Øde Førslev pr. Haslev

Inger Hansen, Lykkeholms allé 36, Viby J.
 Mona Hansen, Slemminge pr. Saxebo, Lolland
 Vibeke Zinkernagel-Hansen, Skellebjerg
 Jette Henriksen, Kinavej 2, København S
 Annelise Borring Jensen, Fjenneslevmagle
 Grethe Jensen, Langø pr. Kappel, Lolland
 Birgit Jürgensen, Lyngbyvej 23, København Ø
 Karin Wenzel Jørgensen, København
 Aase Koføed, Stormgade 3, Nexø
 Elly Larsen, Bårup pr. Kr. Eskildstrup
 Ulla Larsen, Grøfte pr. Sorø
 Ingrid Lauridsen, Frølund, (maj-juni)
 Runa Nemholt, Trekronergade 147, Valby
 Bente Nielsen, Haarslev pr. Sandved
 Edith Nielsen, Allindemagle pr. Ringsted
 Edith Nielsen, Orebo pr. Vedde
 Eva Nielsen, Elermontgade 14, Roskilde
 Annette Pedersen, Vordingborggade 98, København Ø
 Anne Lise Pedersen, Skovvej, Havdrup
 Dina Pedersen, Torvegade 36, Rødbyhavn
 Bodil Gjerløv Petersen, Marienlyst, Virklund
 Inga Petersen, Bjæverskov st.
 Lydia Poulsen, Midvåg, Færøerne
 Solgerd Poulsen, Midvåg, Færøerne
 Marie Sørensen, Melhede pr. Tørring
 Anna Sofie Nielsen, Møllevang, Mern (juli-august)

5 mdr. husholdningskursus fra november 1961

Marie-Helene Amlie, Bøverbru, V. Toten, Norge
 Gertie Pofler Andersen, Rodosvej 60, København S.
 Svanhilda Brimstrønd, Tverå, Færøerne
 Birgit Ørsted Buch, Jacob Erlandsensgade 9, København Ø.
 Kirsten Carlsen, Valhøjs alle 174, Rødovre
 Birthe Clausen, Ordrup Næs, Fårevejle
 Aase Dittmann, Vanthore, Nysted
 Marianne Ebbesen, Maglevej 17, Lyngby
 Birthe Ellegaard, Høve, Dalmose
 Ulla Frandsen, Thorsvej 2, Næstved
 Britta Grand, Ved Linden 9², København S.
 Grethe Hansen, Præstevej 4, Næstved
 Hanne Løfgren Hansen, Lindebjerggårdsvej 3, Næstved
 Judy Hansen, Rolf Krakes Allé 13, Søborg
 Birthe Hendriksen, Landerslev pr. Krogstrup
 Iben Hunderup, Bachersvej 93, København S.
 Ulla Bigum Iversen, Østergade 19, Vamdrup
 Birgitte Jacobsen, Sværdborg, Klarskov
 Ina Jacobsen, Møllevej 26, Saxebo
 Marita Jacobsen, Myggenæs, Færøerne
 Anne-Grete Botmann Jensen, Gentoftegade 95, Gentofte
 Yvonne Jepsen, Lipkesgade 3, København Ø.
 Eva Jonsen, Furesø Parkvej 46, Virum
 Maria Jonsen, Klavs Nebsvej 16, Virum
 Ester Jørgensen, Næstvedvej, Fuglebjerg
 Martha Kristensen, Ommel pr. Marstal, Ærø
 Charlotte Laursen, Rodosvej 53, København S.

Ulla Raahauge Madsen, Ommel pr. Marstal, Ærø
 Jytte Mathiesen, Lombardigade 8³, København S.
 Bodil Albin Nielsen, Kildebakkegårds allé 100, Søborg
 Lis Nielsen, Solbjerg, Aarhus
 Ketty Nordberg, Tverå, Færøerne
 Marianne Nørgaard, Tyborøn allé 74, Vanløse
 Jytte Olsen, Stuby, Vordingborg
 Lise Peitersen, Vester Egesborg
 Lene Pfeiffer, Degnemose allé 66, Brønshøj
 Karin Rasmussen, Stevning pr. Svenstrup, Als
 Ulla Rasmussen, Sandby, Vrangstrup
 Annalise Ravn, Clausholmvej 17, Vanløse
 Karen-Bodil Ravn, Mosebakkens 22, Vordingborg
 Jette Sigersted, Jyllingevej 39, Vanløse
 Lis Søndergaard, Kongevejen 256, Virum
 Inger Sælid, Sarpsborg, Dovregaten 12, Norge
 Vibeke Tholstorff, Kurvej 12, Bagsværd
 Inger Vedelsby, Lyngbyvej 224, Hellerup

**Lærerne på det ganske Ankerhus sender hilsen
 og ønsker godt nytår**

<i>Eli Laudrup</i>	<i>Thea Rasmussen</i>	<i>Karoline Buckhøj</i>	<i>Krista Laursen</i>
<i>Esther Pedersen</i>	<i>Henny Langkjær</i>	<i>Mary Sibbern</i>	<i>Ingrid Larsen</i>
<i>Valborg Sørensen</i>	<i>Else Hansen</i>	<i>Inger Marie Guld</i>	<i>Kamma Nielsen</i>
<i>Agnes Eliasson</i>	<i>P. F. Truelsen</i>		<i>E. Nordahl Svendsen</i>
<i>Else og Gustav Nedergaard</i>	<i>Anna Eriksen</i>		<i>Ingeborg Højer</i>
<i>Jonna Nielsen</i>	<i>Mette Møller</i>		<i>Lis Ellehaug</i>
	<i>Margaret Lauridsen</i>	<i>Nico og Folmer Dam</i>	
	<i>sammen med</i>		
<i>Marie Broholm</i>	<i>Ingrid Saxtorph</i>	<i>Marence Tarp</i>	<i>Julle og S. A. Lundgaard</i>

BILLEDBLADENE 1961

Side 1:

1. Den nye skolebygning
2. Det nye auditorium
3. »Foren. af Hush.skoler's« bestyrelse 3. oktober 1961
4. Dimissionsholdet marts 1961
5. Travlhed på byggepladsen
6. Mrs. Wu fra Tailand

Side 2:

1. Interiør fra Regenskøkkenet
2. Fra 2det års udstilling
3. Øvelsesskolen 1961
4. Familien Nedergaard
5. 3 norske jenter med flere på vej til Nexelø
6. Glæde på Skovhyttens terrasse over veloverstået botanikeksamen
7. 2det års er nået Nexelø
8. Den ædle kogekunst demonstreres
9. Floraen studeres på Nexelø
10. Congohjælp. Ja! Men ak — vor kaffekande var tom.

Side 3:

1. 3 mdr.s 1961. B-holdet
2. Med malerpotte og pensel
3. Ved vandet
4. Kogekunsten øves
5. Sådan har vi det også i vaskeriet
6. Der studeres i det fri
7. To, der soler sig
8. Frk. Laudrup med et hold stuepiger
9. Mon gåsen er færdig
10. Sådan bor jeg i et af de nye elevværelser
11. Skolens norske elever
12. Der gøres klar til flaghejsning af det norske flag 17. maj
13. Sådan ser det gamle »Kongebrohus« ud nu
14. 4 lste års venter på bil
15. Et velkendt sted

4. side:

1. Søndag morgen på verandaen
 2. Solskinsdag i haven
 3. Hvor bliver de andre af?
 4. Luciabruden 1961
 5. Fra julefesten i legestuen
 6. Bro bro brille — der øves til Sct. Hans
 7. Lige før morgenturen startes
 8. Nuværende vinterpiger
-

6

5

Ankerhus afholder:

3 års kursus til uddannelse af husholdningslærerinder

5 mdr.s kursus for unge piger i husmodergerning

3 mdr.s mere teoretisk kursus fra januar

4 mdr.s kursus for ganske unge piger fra september

Studerende elever modtages